

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin Meșinca
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
Editura Tipo MC, Oradea - 2020

Cartea Mea e și a Ta!

ISSN 2734-6889
ISSN-L 2734 -6889

Planul de campanie al puterilor centrale pe frontul român pentru vara anului 1917

General prof. univ. Dr. Nicolae CIOBANU
Cavaler de Clio

Încheierea campaniei din anul 1916, pe Frontul Român, cu succesul obținut de către Puterile Centrale și ocuparea a 2/3 din teritoriul României, a determinat factorii de decizie politico-militară ca pentru anul următor, efortul principal al armatelor lor să fie îndreptat pe Frontul de Est, front al cărui aliniament se întindea între Marea Baltică și Marea Neagră – incluzând și Frontul Român. La nivelul continentului Europa, Marele Cartier General german viza pentru anul 1917, obiective deosebite care intrau în contradicție cu cele ale Marelui Cartier General austro-ungar¹ și care în prima jumătate a anului urmăreau respingerea marilor ofensive pregătite de Antantă pe Teatrul de acțiuni militare Vest-European (în sectoarele de front din Franța și Belgia), efortul principal urmând să fie întreprins pe Teatrul de acțiuni militare Est-European, „prin scoaterea din război a României și încheierea unei păci între Puterile Centrale și Rusia”². Pentru a doua jumătate a anului 1917, Marele Cartier General german, de acord cu cel austro-ungar preconiza să-și anihileze pe rând adversarii de pe fronturile europene, prin aplicarea de lovituri succesive pe uscat (începând cu Frontul Italian) și intensificarea la maximum a „războiului submarin total”, menit să anihileze superioritatea navală britanică.³

În ceea ce privește măsurile pentru scoaterea României din război, Puterile Centrale au pregătit, încă din primăvara anului 1917, sub conducerea Marelui Cartier General german, un plan de campanie, care, în luna iunie, era deja aprobat.

Concepția generală strategică a Planului de campanie al Comandamentului german prevedea: executarea unei ample operații strategice pe „direcții exterioare” („o manevră desfășurată pe linii exterioare”)⁴, executată cu Grupul de armate „Feldmareșal Mackensen”, care urma să rupă apărarea armatelor române și ruse în sudul Moldovei (sectorul Nămolosa) și să dezvolte ofensiva în spațiul dintre Siret și Prut, înaintând spre nordul Moldovei. Concomitent, o altă grupare de forțe din Grupul de armate „Arhiducele Iosif” urma să treacă la ofensiva din sudul Galiției și Bucovinei, să înainteze în lungul

¹ Apud, *România în anii primului război mondial*, vol. II, Editura Militară, București 1987, p. 130.

² Erich Ludendorff, *Amintiri din război*, București, f. a., vol. I, p. 6.

³ *Ibidem*, p. 8, 9.

⁴ *Curs de Istorie a Artei Militare*, vol. II, editat de Academia Militară, București, 1990, p. 305 (În continuare se va cita sub sigla C.I.A.M.).

Prutului, realizând joncțiunea cu gruparea ce urma să atace din sudul Moldovei, înapoia dispozitivului strategic al Frontului Român, să încercuiască și să nimicească principala grupare de forțe de pe acest front. Obiectivul principal al acestei ample operații pe direcții exterioare era unul major care nu putuse fi atins în campania din anul 1916: cucerirea întregului teritoriu al României, nimicirea armatei române (mai ales forțelor Armatei 1 române, principala forță combativă de pe Frontul Român), scoaterea României din război și aservirea politică și economică a statului român. Se viza totodată pătrunderea adânc în zonele cerealiere din sudul Basarabiei și spațiul de nord al Mării Negre.⁵

Scoaterea României din război și acapararea bogatelor teritorii din Ucraina și sudul Rusiei, ar fi dus la căderea întregului Front Oriental și ieșirea Rusiei din război, creându-se astfel condiții pentru realizarea unei puternice concentrări de forțe pe Frontul de Vest.⁶

Planul Marelui Cartier General german, însușit de aliații statelor Puterilor Centrale viza realizarea acelorași scopuri politico-militare expansioniste, acordând o atenție deosebită operațiilor de pe Frontul Român, în vara anului 1917, pe care le socoteau de importanță vitală pentru atingerea obiectivelor globale de război. *Noi – arăta generalul Erich Ludendorff – considerăm ofensiva din Moldova ca a doua acțiune decisivă de pe Frontul de Est.* Orice întârziere, orice eșec pe Frontul Român, se considera de către specialiștii militari ai Puterilor Centrale, era în măsură să provoace dereglări cu urmări în plan strategic, care puteau duce la anihilarea amplului dar fragilului Plan elaborat de Marele Cartier General.

În vederea realizării Planului de Campanie, Marele Cartier General german a adus, de pe alte fronturi europene noi unități și mari unități pe Frontul Român. Astfel au fost aduse diviziile 62 și 63 austro-ungare, o divizie din Corpul Alpin german, Regimentul 39 grenadieri germani, comandamentul Corpului 18 german, diviziile 212 și 215 infanterie germane, numeroase unități și subunități de specialitate. Totodată s-au concentrat mari cantități de muniție, în special proiectile de artilerie, bombe pentru aruncătoarele de mine, cartușe pentru armamentul automat, grenade etc.

Analizând Planul de campanie preconizat de Puterile Centrale pe Frontul Român constatăm, de fapt, slăbiciunile acestuia. Privit în ansamblu, Planul era nerealist.⁷ Este drept, prin concepția sa, inamicul urmărea să realizeze un imens „Cannae” care să depășească chiar și cele mai optimiste prevederi ale lui von Schliffen (Alfred von Schliffen 1833-1913), feldmareșal german din anul 1913, care era autorul concepției „războiul de nimicire”, considerând că victoria într-un război modern se poate obține imitând manevra de la Cannae (216 î.d.Hr.), unde armata cartagineză condusă de Hanibal a încercuit și nimicit armata romană condusă de Terentius Varo) și să ducă la încercuirea a zeci de divizii, la contopirea unui teritoriu foarte întins și a unor bazine alimentare foarte bogate, care să umple cât de cât golurile din propriile țări în privința aprovizionării cu alimente⁸.

Principalul neajuns al Planului de campanie adoptat de Puterile Centrale, consta în *disproporționalitatea scopului cu forțele și mijloacele la dispoziție*. Astfel, forțele germane, austro-ungare și aliatele lor bulgare și otomane își propuneau să lichideze statul român prin nimicirea noii sale armate „renăscute”, neținând seama de capacitatea de rezistență a acesteia în chiar campania din anul anterior, 1916. Se subaprecia faptul că noua armată română reorganizată și dotată cu mijloace de luptă moderne, putea să lupte cu forțele adverse de la egal la egal, fiindu-le superioară prin dorința fierbinte de a-și elibera căminele cotropite de armatele adverse.

De asemenea, erau încălcate cerințele „*Legii raportului de forțe*”, întrucât comandamentul advers își propunea să nimicească cu doar 4-5 armate (Armata 3 bulgară era de fapt blocată în zona Dobrogei de Nord, atât prin geomorfologia terenului cât și prin prezența forțelor ruse terestre, fluviale și maritime, așa că de fapt Puterile Centrale dispuneau efectiv de 4 armate, dintre care 3 austro-ungare și una germană), 5-6 armate ruse și române. Este drept, Armata 9 germană era cea mai puternică de pe întregul

⁵ *România în anii primului război mondial, op. cit., p. 130-131.*

⁶ *Ibidem.*

⁷ *C.I.A.M., op. cit., p. 304-305.*

⁸ *Colonel Ion Cupșa, Armata română, în campaniile din anii 1916-1917, Editura Militară, București, 1967, p. 213.*

Front de Est. Trebuie ținut însă seama că cele două armate române nou reorganizate și dotate constituiau o puternică forță combativă.

În altă ordine de idei, nu s-a luat în considerație factorul spațiu, în executarea amplei manevre strategice pe direcții exterioare. Astfel, zonele de dispunere ale celor două grupări menite să constituie brațele uriașului clește cu care urmau a fi „prinse”, încercuite și nimicite armatele ruse și române, erau situate la distanțe considerabile una de cealaltă de circa 560-600 km (armatele 3 și 7 austro-ungare în sudul Bucovinei și Galiției – brațul stânga al cleștelui; Armata 9 germană în sudul Moldovei, în zona luncii Siretului – brațul drept al manevrei)⁹.

Nu s-a ținut seama de natura și geomorfologia terenului, care în viitoarea fâșie de ofensivă a Armatei 9 germane se prezenta deosebit de variat, unde inițial Armata 9 urma să forțeze (conform planului) râul Siret în sectorul Nămolosa, într-un sector unde malul stâng al Siretului domina pe cel drept și întreaga luncă a Siretului, cu altitudini de 7-9 m constituind, prin configurația și natura sa, un adevărat „zid” care se înălța, brusc, chiar de pe malul stâng al râului.

În adâncimea fâșiei de înaintare, Armata 9 germană avea de traversat colinele Tutovei, un platou destul de înalt în care formele de teren sunt orientate în general, mai ales unele dealuri, perpendicular pe direcția de înaintare a armatei. Totodată comunicațiile terestre și feroviare sunt puține la număr.

În ce privește pătrunderea dinspre sudul Galiției și Bucovinei a celor două armate austro-ungare, acestea aveau de trecut Obcinele Bucovinei, iar până la realizarea joncțiunii cu Armata 9 germană trebuia să străbată Podișul Central Moldovenesc.¹⁰

Planul suferea și din punct de vedere al coordonării în timpul acțiunilor ofensive ale celor două grupări de forțe. Astfel, ținând seama de potențialul combativ al celor 5 armate ruse și române, ritmul de înaintare ar fi fost unul scăzut, mai ales, dacă avem în atenție efortul pentru forțarea Siretului care, cel puțin în sectorul Nămolosa, teoretic e greu de presupus că ar fi putut fi forțat, mai ales dacă se ține seama de pozițiile grupărilor de artilerie de pe platoul de pe stânga râului Siret. Un ritm de maxim 10-15 km pe zi ar fi dus la joncțiunea celor două grupări să se realizeze după aproximativ 18-28 de zile. Adevărul este că asemenea ritmuri nu au fost realizate decât foarte rar în cursul primului război mondial. De regulă acțiunile ofensive în cele mai ample operații au variat între 200 metri și 4-5 km într-o zi.

Lipsa de informații a comandamentelor adverse, pe de o parte, a făcut ca acestea să-și propună obiective strategice greu de realizat, iar stabilirea sectorului de forțare a Siretului să coincidă cu cel al armatelor române și ruse, dovedește fie superficialitate în cunoașterea adversarilor, fie subaprecierea capacității combative și de rezistență a trupelor româno-ruse.

În această variantă de plan, forțele Puterilor Centrale practic, nu au acționat, datorită evoluției situației pe Frontul Român. Astfel, cu tot succesul obținut de forțele germane și austro-ungare pe Frontul de Est (oprirea ofensivei Brusilov – la începutul celei de-a doua jumătăți a lunii iulie 1917, respingerea rușilor pe cursul superior al Siretului și părăsirea orașului Tarnopol, ocuparea orașului Cernăuți de către Centrali și pătrunderea în sudul Galiției)¹¹, trecerea la ofensivă de către Armata 2 română la 9/22 iulie 1917 și ruperea apărării adverse într-un sector al frontului deosebit de sensibil (joncțiunea dintre Grupul de armate Feldmareșal Mackensen și Grupul Arhiducele Iosif; în plan operativ joncțiunea dintre stânga Armatei 9 germane și aripa dreaptă a Armatei 1 austro-ungare), cât și pătrunderea în adâncimea dispozitivului forțelor austro-ungare, a determinat Marele Cartier General german la aducerea unor „corecturi” în planul de campanie¹². Astfel, direcția loviturii principale a Armatei 9 germane a fost mutată din lunca Siretului, mai spre flancul stâng al Armatei 9, pentru a preveni orice surpriză (până la 19 iulie/1

⁹ *România în anii primului război mondial, op. cit., passim.*

¹⁰ C.I.A.M., *op. cit.*, p. 305.

¹¹ Nicolae Ciobanu, Eugen Bădălan, *Cronologia primului război mondial 1914-1919*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 2001, p. 100-101.

¹² *Ibidem.*

august 1917 Armata 1 română rupse apărarea inamică pe un front de circa 30 km și pătrunse în adâncimea apărării acestuia circa 28 km.)¹³

Planul modificat de campanie pe Frontul Român, a fost elaborat sub îndrumarea directă a generalului Erich Ludendorff (șeful Marelui Cartier General german), cu participarea Marelui Cartier General austro-ungar și a statelor majore ale Grupului de arme „Arhiducele Iosif”, respectiv cel al Grupului de armate „Feldmareșal Mackensen”¹⁴. Principalele prevederi ale Planului modificat se refereau la următoarele măsuri: a) *renunțarea la ofensiva* armatelor 3 și 7 austro-ungare din sudul Galiției și Bucovinei; b) *concentrarea efortului* pentru oprirea ofensivei Armatei 2 române (comandant general Alexandru Averescu) de la Mărăști, care amenința să pătrundă la joncțiunea dintre Armata 1 austro-ungară și Armata 9 germană; c) *smulgerea inițiativei strategice* pe Frontul Român, prin declanșarea a două operații ofensive în sudul și vestul Moldovei (una principală în Poarta Focșanilor (cu Armata 9 germană) și o alta în zona Carpaților de Curbură (cu forțe ale Armatei 1 austro-ungare); d) *realizarea joncțiunii* între forțele Grupului de armate „Feldmareșal Mackensen” și Grupului de armate „Arhiducele Iosif”, încercuirea și nimicirea forțelor principale române și ruse, în sudul Moldovei, în zona de est de râul Siret; e) *marile unități* care nu participau la desfășurarea ofensivei din Poarta Focșanilor și Carpații de Curbură să execute atacuri cu caracter local pentru fixarea forțelor adverse spre a masca manevrele forțelor de izbire¹⁵.

Misiunea principală, conform Planului modificat, revenea Armatei a 9-a germană, principala forță de pe Frontul Român. Prin urmare, statul major al acesteia a elaborat un plan propriu de operații. Principalele prevederi ale noului plan stabileau: lovitura principală a armatei va fi executată în sectorul cuprins între Biliiești și Făurei, iar după ruperea apărării adverse, forțele principale să cucerească aliniamentul Bălărețul – nord Panciu¹⁶. Realizând joncțiunea cu Grupul „Gerok” care urma să treacă la ofensivă în lungul văii Oituzului¹⁷ spre Adjudul Nou, realizând joncțiunea cu Armata 9 în zona Adjud pentru a încercui și nimici forțele principale ale Armatelor 2 română și concomitent 4 rusă; cu parte din forțe să forțeze râul Siret, să învâluiască forțele româno-ruse de pe Siretul inferior¹⁸ „mai cu seamă să creeze un cap de pod pe malul stâng al Siretului”¹⁹.

În Planul modificat de campanie, Armatele 3 și 7 austro-ungare au trecut la ofensivă în sudul Galiției și Bucovinei la data de 6/19 iulie 1917, ofensiva însă progresează greu, ulterior fiind oprită.

În conformitate cu „noul plan”, la data de 24 iulie/6 august, Armata 9 germană a trecut la ofensivă. Ca urmare a acestei situații, pe Frontul Român din Moldova au luat naștere două ample operații de apărare. Operația de la Mărășești dintre 24 iulie/6 august – 21 august/3 septembrie 1917 și Operația de apărare de la Oituz 26 iulie/8 august – 9/22 august 1917.

Cu toate modificările aduse Planului de campanie inițial, restructurările în dispozitivele de luptă și superiorității cantitative în material de război, efortul Puterilor Centrale pe Frontul Român, în anul 1917, îndreptat în scopul nimicirii armatei române și scoaterea României din război a eșuat. Rezistența dâră a trupelor române și ruse au dus la oprirea ofensivei pe acest front, la sfârșitul verii anului 1917.

Evoluția ulterioară a situației politice din Rusia, urmările revoluțiilor din februarie și octombrie 1917, au subminat spatele frontului, armata rusă „sătulă” de mizeria îndurată în cei patru ani de război, sensibilă la propaganda bolșevică, a intrat în debandadă părăsind, rând pe rând, unitate după unitate, întregul Front de Est, inclusiv Frontul Român. Astfel, cu tot succesul obținut pe frontul din Moldova, în bătăliile de la Mărăști, Mărășești și Oituz, soldate cu eșuarea Planului notificat al adversarilor, România,

¹³ *Ibidem*, p. 101.

¹⁴ Serviciul Istoric al Armatei, *fond Marele Cartier General*, dosar nr. 1067-1917, f. 28.

¹⁵ Colonel dr. Vasile Alexandrescu, locotenent major Vladimir Zodian, *Planurile de campanie ale beligeranților de pe frontul român în vara anului 1917*, în „Studii de istorie și teorie militară (Retrospective istorice, analize contemporane)”, București, 1980, p. 98.

¹⁶ *Ibidem*, p. 99.

¹⁷ *Curs de Istorie a Artei Militare*, op. cit., p. 315-316.

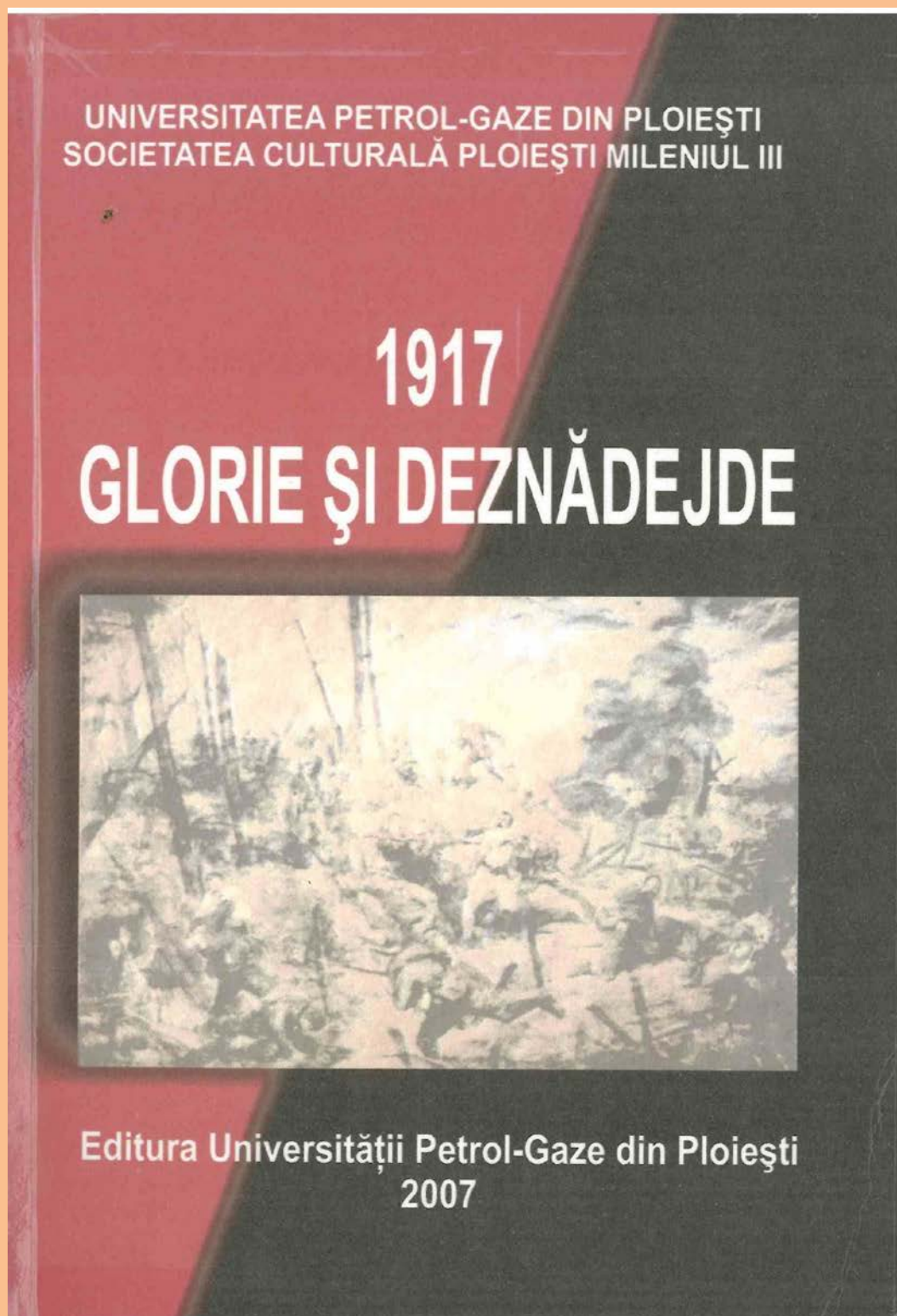
¹⁸ General G.A. Dabija, *Armata română în războiul mondial 1916-1918*, vol. IV, București, f.a., p. 336-337.

¹⁹ Colonel dr. Vasile Alexandrescu, locotenent major Vladimir Zodian, op. cit., p. 98.

odată cu ieșirea Rusiei din război, a fost nevoită să semneze, la 9 decembrie 1917, Armistițiul cu Puterile Centrale, spre a evita astfel coteropirea întregului teritoriu național de către acestea²⁰.

5

²⁰ Nicolae Ciobanu, Vladimir Zodian și colectiv, *Enciclopedia primului război mondial*, Editura Teora, București, 2000, p.178.